

**Διδακτική της Γλώσσας
σε πολυγλωσσικές τάξεις:
Προτάσεις και εφαρμογές**

Αξιότιμοι, αξιότιμες, αναγνώστες, αναγνώστριες του περιοδικού:

Στο παρόν τεύχος του i-Teacher, προβαλλόμενο άρθρο είναι το επίκαιρο κείμενο των Συντονιστών Εκπαιδευτικού Έργου Π.Ε.70, του κου Μαλέτσκου Αθανάσιου και του κου Μαστρογιάννη Αλέξη, με τίτλο: *Διδακτική της Γλώσσας σε πολυγλωσσικές τάξεις: Προτάσεις και εφαρμογές.*

Ακόμα, επισημαίνουμε το κείμενο μιας ακόμα συνέντευξης του Νίκου Αμανατίδη (Συντονιστή Ε.Ε. Π.Ε.70) από έναν εκπαιδευτικό που εργάζεται στο Μπαγκλαντές, τον Τζαχίντ Μπιν Μάτιν, για το εκπαιδευτικό σύστημα και την εκπαίδευση στη χώρα του.

Ξεφυλλίστε το 22^ο τεύχος του i-Teacher, έχει πολύ ενδιαφέροντα άρθρα, από την αρχή ως το τέλος!

Ο Εκδότης

ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ:

Είναι το ηλεκτρονικό περιοδικό για τις Τ.Π.Ε. και την εφαρμογή τους στην εκπαίδευση.

ΣΤΟΧΟΙ:

Η διάδοση και η ανάδειξη των Τ.Π.Ε. στην εκπαίδευση.

ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ ΕΚΔΟΣΗΣ:

Στόχος η έκδοση 4 τευχών ανά ακαδημαϊκό έτος.

Η έκδοση θα καθυστερεί ωστόσο σχηματιστεί τεύχος με ικανοποιητική ύλη, διασπαρμένη σε πολλές θεματικές περιοχές του.

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗΣ:

Η δημοσίευση γίνεται μετά από διαδικασία κρίσης. Ο κατάλογος των Κριτών είναι αναρτημένος στο δικτυακό τόπο του περιοδικού, στη διεύθυνση:

<http://i-teacher.gr/committees.html>

ΑΡΧΕΙΟ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΤΕΥΧΩΝ:

Τα προηγούμενα τεύχη διατίθενται ελεύθερα για download από το δικτυακό τόπο:

<http://i-teacher.gr>

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Γούσιας Φώτιος, Μαρκαντώνης Χρήστος, Μαστρογιάννης Αλέξιος, Ρεντίφης Γεράσιμος, Χαλκιοπούλου Παρασκευή, Φρέντζου Μαίρη, Σαρρής Δημήτριος, Μουλά Ευαγγελία, Αμανατίδης Νικόλαος, Φελούκα Βασιλική

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ:

Φ. Γούσιας (M.Ed ICT ΠΤΔΕ/ΕΚΠΑ)

Επικοινωνία

e-Mail: i-teacher@i-teacher.gr

Ιστοσελίδα: <http://i-teacher.gr>

Εξώφυλλο: Χρήστος Παπαθεοδώρου(welcome@commonroom.gr - <http://commonroom.gr>)

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ**Αντωνίου Παναγιώτης**

Καθηγητής στο Δ.Π.Θ., με γνωστικό αντικείμενο Νέες Τεχνολογίες στη Φυσική Αγωγή και τον Αθλητισμό

Βαγγελάτος Αριστείδης

Δρ. Μηχανικός Η/Υ και Πληροφορικής, ΙΤΥΕ «Διόφαντος», Ερευνητής

Βερναδάκης Νίκος

Αναπληρωτής Καθηγητής στο Δ.Π.Θ., Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής Αθλητισμού, διδακτικό αντικείμενο: Εφαρμογές Τ.Π.Ε. στη Φυσική Αγωγή

Κέκκερης Γεράσιμος

Καθηγητής στο ΠΤΔΕ του Δ.Π.Θ., γνωστικό αντικείμενο: Πληροφορική με έμφαση στην εφαρμογή των Πολυμέσων στην Αισθητική Αγωγή

Κουγιουμτζής Γεώργιος

Δρ. Διδάσκων Πανεπιστημίου Αθηνών, ΕΑΠ & Neapolis University Pafos

Κουτρομάνος Γεώργιος

Επίκουρος Καθηγητής στις Τ.Π.Ε. στην Εκπαίδευση στο Π.Τ.Δ.Ε. του Ε.Κ.Π.Α.

Κοσιδάς Οδυσσέας

Οικονομολόγος, Νομικός, Πολιτικός Μηχανικός Τ.Ε., MSc, Διδάκτορας Τμήματος Βιομηχανικής Διοίκησης και Τεχνολογίας Πανεπιστημίου Πειραιώς στο γνωστικό αντικείμενο της Οικονομικής του Περιβάλλοντος και των Φυσικών Πόρων

Μπράτιτσης Θαρρενός

Αναπληρωτής Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας - Τμήμα Νηπιαγωγών

Παναγιωτακόπουλος Χρήστος

Καθηγητής Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας, στο Π.Τ.Δ.Ε. του Πανεπιστημίου Πατρών

Σοφός Αλιβίζος

Καθηγητής ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Αιγαίου, γνωστ. αντικ.: Παιδαγωγική με έμφαση στην Παιδαγωγική των Μέσων

Τσιλίκα Κυριακή

Επίκουρη Καθηγήτρια στο γνωστικό αντικείμενο «Υπολογιστικές Μέθοδοι στην Οικονομική», στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Τσολακίδης Κώστας

Ομότιμος Καθηγητής ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Αιγαίου, με αντικείμενο την Πληροφορική και τις Νέες Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση

Η θεματολογία του περιοδικού, βρίσκεται εδώ: <http://i-teacher.gr/thematology.html>

Σελ. 10	00.Θ.Ε. Συνέντευξη με τον Τζαχίντ από το Μπαγκλαντές.
Σελ. 15	01.Θ.Ε. Διδακτική της Γλώσσας σε πολυγλωσσικές τάξεις. Προτάσεις και εφαρμογές.
Σελ. 40	01.Θ.Ε. Language learning and the study abroad experience.
Σελ. 48	01.Θ.Ε. Ειδική Εκπαίδευση. Κριτική και τεκμηρίωση του περιεχομένου και της σκοπιμότητας του κινήματος Σχολεία φιλικά διακείμενα προς τη δυσλεξία.
Σελ. 56	01.Θ.Ε. Η ανάπτυξη εσωτερικών κινήτρων στη δημιουργία κλίματος παρακίνησης στη Φυσική Αγωγή.
Σελ. 66	03.06.Θ.Ε. Διερεύνηση της αποτελεσματικότητας ενός ηλεκτρονικού παιχνιδιού στη διδασκαλία της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής.
Σελ. 85	03.08.Θ.Ε. Υπολογιστική σκέψη. Έννοια και διακριτότητά της.
Σελ. 95	03.11.Θ.Ε. Η χρήση του Διαδικτύου από παιδιά Νηπιαγωγείου. Απόψεις γονέων.
Σελ. 106	03.13 Θ.Ε. Κινητικότητα και προσανατολισμός ατόμων με οπτική αναπηρία. Χωρικές δεξιότητες, βοηθήματα προσανατολισμού και κινητικότητας, εφαρμογές οπτικών-απτικών χαρτών.
Σελ. 114	03.13.Θ.Ε. Ειδική αγωγή και αξιοποίηση διαδικτυακών εφαρμογών. Μελέτη περίπτωσης διαφοροποιημένης διδασκαλίας.
Σελ. 123	03.13.Θ.Ε. Επιδράσεις από την χρήση ψηφιακών τεχνολογιών για την βελτίωση των κινητικών δεξιοτήτων ατόμων με Αναπτυξιακή Διαταραχή Κινητικού Συντονισμού.
Σελ. 132	03.15.Θ.Ε. Η εξ αποστάσεως διδασκαλία της ξένης γλώσσας στο δημοτικό σχολείο Η περίπτωση της μεικτής σύγχρονης και ασύγχρονης διδασκαλίας της Γερμανικής ως ξένης γλώσσας.

Σελ. 141	03.15.Θ.Ε. Περιγραφή και ανάλυση διαγλωσσικών λαθών στη διδασκαλία-εκμάθηση της Ιταλικής ως ξένης γλώσσας με την αξιοποίηση ηλεκτρονικών σωμάτων. Η (ορθο)γραφική αναπαράσταση των λεξικών τόπων.
Σελ. 150	03.21.Θ.Ε. Η παραδοσιακή μουσική και το δημοτικό τραγούδι στα Προγράμματα Σπουδών
Σελ. 158	03.Θ.Ε. Η διαχείριση της αλλαγής και της καινοτομίας στην σχολική μονάδα μέσω των Τ.Π.Ε. Η περίπτωση Επαγγελματικού Λυκείου (ΕΠΑΛ) του νομού Αττικής.
Σελ. 167	03.Θ.Ε. Ο ρόλος της ενσυναίσθησης στον ηλεκτρονικό εκφοβισμό (cyberbullying).
Σελ. 175	08.Θ.Ε. Απόψεις εκπαιδευτικών σχετικά με τα αίτια και τις συνέπειες του σχολικού εκφοβισμού.
Σελ. 184	08.Θ.Ε. Η επιθετικότητα των μαθητών και οι ψυχοπαιδαγωγικές πρακτικές αντιμετώπισής της.
Σελ. 189	08.Θ.Ε. Στερεότυπα Φύλων. Στάσεις και απόψεις εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης σε θέματα ισότητας Φύλων.
Σελ. 197	10.Θ.Ε. Antigone. One myth – three versions. Sophocles – Jean Anouilh - Bertolt Brecht.
Σελ. 212	10.Θ.Ε. Η εισαγωγή των διαμοιραζόμενων πρακτικών στη διοίκηση των Ελληνικών σχολικών μονάδων.
Σελ. 221	10.Θ.Ε. Η επίδραση της γονικής εμπλοκής σε σχέση με την εθνική κουλτούρα.
Σελ. 232	10.Θ.Ε. Οι δημοκρατικές εκφάνσεις της ηγεσίας στο Αγγλικό εκπαιδευτικό σύστημα.
Σελ. 241	11.Θ.Ε. Ηλεκτρονική αξιολόγηση σχολικής επίδοσης μαθητών.
Σελ. 249	14.Θ.Ε. Μικροδιδασκαλία. Κριτική ανάγνωση κειμένων.
Σελ. 253	15.Θ.Ε. Η επίδραση του σχολικού κλίματος στην αποτελεσματικότητα του σχολείου.

Σελ. 260	15.Θ.Ε. Ο ρόλος της επικοινωνίας στην αποτελεσματικότητα των εκπαιδευτικών οργανισμών.
Σελ. 270	15.Θ.Ε. Ο ρόλος του διευθυντή στη διαχείριση συγκρούσεων μέσα στις σχολικές μονάδες.
Σελ. 279	17.Θ.Ε. Αξιολόγηση. Μία πρόκληση για το Σχολείο του Αύριο.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Σελ. 285	02.Θ.Ε. Η διδακτική προσέγγιση της προστασίας των προσωπικών δεδομένων με τη βοήθεια του κανονισμού GDPR.
Σελ. 291	03.01.Θ.Ε. Η αξιοποίηση ψηφιακών περιβαλλόντων στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων.
Σελ. 302	03.02.Θ.Ε. Αξιοποίηση διαδραστικού λογισμικού Geogebra στην εκπαιδευτική διαδικασία - Εικονικό εργαστήριο ανάμιξης διαλυμάτων.
Σελ. 321	03.02.Θ.Ε. Δημιουργία video animation με την εφαρμογή Animaker για ενσωμάτωση και αξιοποίηση στην εκπαιδευτική διαδικασία.
Σελ. 334	03.21.Θ.Ε. Η ζωγραφική του Picasso μέσα από την οπτική πλευρά των νηπίων.
Σελ. 342	03.Θ.Ε. Εκμετάλλευση των δυνατοτήτων του λογισμικού Gimp στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση των μαθησιακών αντικειμένων της Αισθητικής Αγωγής.
Σελ. 350	04.Θ.Ε. Αρχαϊκή εποχή (800-479 π .χ.) Διδακτικό σενάριο με χρήση Τ.Π.Ε. για την Ιστορία της Α Γυμνασίου.
Σελ. 359	04.Θ.Ε. Γνωριμία με τον κ. Κ.Ο.Κ. Διδακτικό σενάριο για το Νηπιαγωγείο.
Σελ. 371	04.Θ.Ε. Διδακτικό σενάριο με αξιοποίηση του λογισμικού Google Earth Pro και τίτλο: Παραγωγικότητα και ερημοποίηση οικοσυστημάτων.
Σελ. 381	04.Θ.Ε. Διδακτικό σενάριο στην Ιστορία της Γ' Γυμνασίου. Το νεοσύστατο ελληνικό κράτος και οι έντονες ζυμώσεις την περίοδο 1828-1843.

Σελ. 389	04.Θ.Ε. Έκφραση και δημιουργία: Το μήνμα της μάνας. του Ανδρέα Καρκαβίτσα.
Σελ. 399	04.Θ.Ε. Σενάριο για ερευνητική εργασία σε μεταπτυχιακό επίπεδο: Οικονομική και τεχνική ανάλυση μεθόδων αξιοποίησης παραπροϊόντων με εργαλεία Τ.Π.Ε.
Σελ. 403	04.Θ.Ε. Υλοποίηση και αξιολόγηση διδακτικού σεναρίου για την ενότητα: Αρχές Περιβαλλοντικού Δικαίου.
Σελ. 411	05.Θ.Ε. Περιβαλλοντική εκπαίδευση, αρχαιολογικοί χώροι και Τ.Π.Ε. Μελέτη περίπτωσης: Η Αρχαία Ολυμπία.
Σελ. 419	06.Θ.Ε. Η "γειτονιά" σε φωτογραφία. Διδακτικό σενάριο για το Νηπιαγωγείο.
Σελ. 428	11.Θ.Ε. Η δυναμική των Erasmus+ έργων στην υλοποίηση διεπιστημονικών πρακτικών σε εικονικά και φυσικά περιβάλλοντα μάθησης.

Η αξιοποίηση ψηφιακών περιβαλλόντων στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων

Δρ Ελευθέριος Βέτσιος

*Οργανωτικός Συντονιστής Εκπαιδευτικού Έργου του 1ου Π.Ε.Κ.Ε.Σ. Κ. Μακεδονίας κλ.
Π.Ε.02, vetsios@gmail.com*

Περίληψη

Η πανδημία του COVID-19 που ενέσκηψε στη χώρα μας τον χειμώνα του 2020 προκάλεσε αλυσιδωτές αντιδράσεις σε επιμέρους δομές και συστήματα της κοινωνίας. Σε αυτή την περίοδο που η λειτουργία των σχολικών μονάδων ανεστάλη η εξ αποστάσεως εκπαίδευση κλήθηκε να διαδραματίσει πρωτεύοντα ρόλο, συμβάλλοντας στην, όσο δυνατόν, ομαλή διεξαγωγή της εκπαιδευτικής διαδικασίας με την ανακάλυψη νέων τρόπων διδασκαλίας, την προώθηση νέων στρατηγικών μάθησης και την πρόσβαση σε νέες πηγές γνώσεων. Η παρούσα εισήγηση αναδεικνύει τα ψηφιακά περιβάλλοντα που μπορεί ένας φιλόλογος εκπαιδευτικός να αξιοποιήσει στη διάρκεια της εξ αποστάσεως διδακτικής πρακτικής με στόχο τη βελτίωση της μαθησιακής διεργασίας.

Λέξεις-Κλειδιά: Εξ αποστάσεως εκπαίδευση, ψηφιακά περιβάλλοντα, φιλολογικά μαθήματα

Εισαγωγή

Η πανδημία του COVID-19 που ενέσκηψε στη χώρα μας τον χειμώνα του 2020 προκάλεσε αλυσιδωτές αντιδράσεις σε επιμέρους δομές και συστήματα της κοινωνίας. Το εκπαιδευτικό σύστημα από τις κατώτερες έως τις ανώτερες δομές του υπέστη δυνατός κραδασμούς, αφού αρχικά ανέστειλε όλες τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες και ξεκίνησε σταδιακά τη μετάβασή του σε εναλλακτική-εξ αποστάσεως διδασκαλία. Είναι γεγονός πως η εξ αποστάσεως εκπαίδευση αποτελεί μία διδακτική μεθοδολογία η οποία χαρακτηρίζεται από ένα συγκεκριμένο πλαίσιο αρχών, το οποίο καλύπτει μεθοδολογικά τη διδασκαλία από απόσταση. Βεβαίως, στις έκτακτες και πιεστικές συνθήκες που βίωσε η χώρα μας, η εξ αποστάσεως εκπαίδευση αποτέλεσε και το πλέον πρόσφορο εργαλείο για να διατηρήσουν οι μαθητές την επαφή τους με την εκπαιδευτική διαδικασία. Αυτό που έγινε στην Ελλάδα (αλλά και σε όλο τον κόσμο γύρω μας) βιβλιογραφικά αναγνωρίζεται με τον όρο *Emergency Remote Teaching* -Επείγουσα εξ Αποστάσεως Διδασκαλία και αφορά προσωρινή μετατόπιση της διδασκαλίας σε εναλλακτικό τρόπο παράδοσης λόγω περιστάσεων κρίσης (CRLT, 2020; Davison College, 2020; Hodges et all, 2020). Σε αντίθεση με τα μαθήματα/δράσεις που σχεδιάζονται από την αρχή για το οικοσύστημα της εκπαίδευσης από Απόσταση, η Επείγουσα εξ Αποστάσεως Διδασκαλία περιλαμβάνει τη χρήση πλήρως απομακρυσμένων λύσεων διδασκαλίας για εκπαίδευση (που διαφορετικά θα παρέχονταν δια ζώσης) τα οποία θα επιστρέψουν σε αυτή τη μορφή μόλις κατασταλεί η κρίση ή η έκτακτη ανάγκη. Ο πρωταρχικός στόχος της Επείγουσας εξ Αποστάσεως Διδασκαλίας δεν είναι να επαναδημιουργηθεί

ένα ισχυρό εκπαιδευτικό οικοσύστημα, αλλά να παράσχει προσωρινή πρόσβαση σε οδηγίες και εκπαιδευτικές υποστηρίξεις με τρόπο που να είναι γρήγορος και αξιόπιστος στη περίπτωση έκτακτης ανάγκης ή κρίσης. Επομένως, η εξ αποστάσεως εκπαίδευση με την αρωγή των ψηφιακών εργαλείων κλήθηκε να διαδραματίσει πρωτεύοντα ρόλο, συμβάλλοντας στην ομαλή διεξαγωγή του εκπαιδευτικού συστήματος.

Ο όρος εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση (εξΑΕ) αναφέρεται σε εκπαιδευτικές διαδικασίες και μαθησιακές καταστάσεις κατά την εφαρμογή των οποίων ο εκπαιδευόμενος και ο εκπαιδευτής βρίσκονται σε γεωγραφική απόσταση μεταξύ τους και η εκπαιδευτική διαδικασία βασίζεται κατά κύριο λόγο σε ψηφιακά μέσα με χρήση ψηφιακού ή έντυπου υλικού (Keegan, 2000). Σε αυτού του είδους την εκπαιδευτική διαδικασία δίδεται μεγαλύτερη έμφαση στη μάθηση και λιγότερο στη διδασκαλία, και η γνώση δημιουργείται - αποκτάται μέσα από την κοινωνική δραστηριότητα, την ενεργό συμμετοχή και την επικοινωνία των εκπαιδευόμενων (Berge, & Collins, 1995). Τα δύο κύρια στοιχεία που εμπεριέχονται στην Εξ' Αποστάσεως Εκπαίδευση είναι η εξ' αποστάσεως διδασκαλία με τον εκπαιδευτή να αναλαμβάνει τον ρόλο του διδάσκοντα. Και η εξ' αποστάσεως μάθηση με τον εκπαιδευόμενο να αναλαμβάνει το ρόλο του μαθητή (Keegan, 2000).

Στα συστήματα εξΑΕ ένα νέο πλαίσιο εκπαίδευσης αναδύεται, ένας νέος ρόλος του διδάσκοντα με διαφορετικά χαρακτηριστικά. Το έργο και οι δεξιότητες που απαιτούνται από έναν διδάσκοντα στην εξΑΕ διαφέρουν απ' αυτές ενός διδάσκοντα σ' ένα συμβατικό σύστημα εκπαίδευσης, «εφόσον διαφέρουν οι συνθήκες μέσα στις οποίες συντελείται η διδασκαλία και η μάθηση» (Λιοναράκης, 2006). Ο νέος ρόλος σε σχέση με τον συμβατικό, προσανατολίζεται και στοχεύει προς μία αυτο-ρυθμιζόμενη μάθηση μέσα από την ολόπλευρη αξιοποίηση των επιμέρους διεργασιών της εξΑΕ, της επικοινωνίας, συμβουλευτικής και υποστήριξης. Πραγματοποιείται έτσι μια μεγάλη μετακίνηση από παλιά πρότυπα διδακτικής διαδικασίας προς τη δημιουργία ενός νέου προτύπου διδάσκοντα που υποστηρίζει και ενθαρρύνει συνεχώς την προσπάθεια των διδασκόμενων από απόσταση, ώστε «η παράμετρος της απόστασης να μη θεωρείται ως γεωγραφική αλλά ως παιδαγωγική» (Moore, 1980). Ο νέος ρόλος είναι κρίσιμος και πολύπλοκος με ζητούμενο την αποτελεσματικότητα της μαθησιακής διαδικασίας στο πλαίσιο ενός συστήματος εξΑΕ και απαιτεί ένα μοναδικό σύνολο επαγγελματικών ικανοτήτων (Παπαδημητρίου, 2014).

Μορφές εξ αποστάσεως εκπαίδευσης

Υπάρχουν πολλές μορφές εκπαίδευσης από απόσταση. Κάποιες απ' αυτές κάνουν προσομοίωση της διδασκαλίας που γίνεται μέσα στην τάξη με πλήρη επικοινωνία καθηγητών και μαθητών σε πραγματικό χρόνο, κάποιες άλλες υποστηρίζουν την ανεξάρτητη μάθηση που κατευθύνεται από τον εκπαιδευόμενο, ενώ υπάρχει και το μεικτό μοντέλο.

Σύγχρονη (ταυτόχρονη) εκπαίδευση

Με τον όρο Σύγχρονη Εξ' Αποστάσεως Εκπαίδευση (Synchronous Distance Education) αποτυπώνεται ένα εκπαιδευτικό γεγονός πραγματικού χρόνου, το οποίο καθοδηγείται από τον εκπαιδευτικό και όλοι οι συμμετέχοντες στην εκπαιδευτική διαδικασία βρίσκονται την ίδια χρονική στιγμή στο διαδίκτυο και επικοινωνούν μεταξύ τους (Chute, et al, 2000). Ουσιαστικά αναφέρεται ως μια διαδικτυακή τηλεδιάσκεψη.

Οι πλατφόρμες διαδικτυακής τηλεδιάσκεψης που χρησιμοποιούνται για τη σύγχρονη εκπαίδευση είναι ουσιαστικά πακέτα λογισμικού, τα οποία δίνουν τη δυνατότητα στους χρήστες να “συναντώνται” ταυτόχρονα σε ένα (online) διαδικτυακό περιβάλλον. Σε αυτού του είδους τις τηλεδιασκέψεις όλοι οι συμμετέχοντες στη συνεδρία βρίσκονται μπροστά από τον Ηλεκτρονικό Υπολογιστή (Η/Υ) τους και με δίαυλο το διαδίκτυο και εργαλείο κάποιο λογισμικό που είναι εγκατεστημένο τοπικά στον υπολογιστή, είτε με διαδικτυακή εφαρμογή και ακολουθώντας κάποιον προκαθορισμένο σύνδεσμο συνδέονται και επικοινωνούν μεταξύ τους. Λόγω των επιμέρους εργαλείων τεχνολογίας που προσφέρουν αυτού του είδους οι πλατφόρμες ευνοούν την επικοινωνία μεταξύ των χρηστών και ενισχύουν με αυτό τον τρόπο την διαδικασία μάθησης (Τσαλουκίδης, 2019).

Δύο είναι οι βασικές κατηγορίες των λογισμικών διαδικτυακής τηλεδιάσκεψης. Στην πρώτη κατηγορία ανήκουν πλατφόρμες, οι οποίες μπορούν να υποστηρίξουν μόνο ήχο και video ως μέσο επικοινωνίας των χρηστών. Αυτό επιτρέπει στον εκπαιδευτή –διαχειριστή την υλοποίηση με ευκολία μιας συνεδρίας. Στη δεύτερη κατηγορία, στην οποία ανήκουν και τα περισσότερα λογισμικά, παρέχονται πολύ περισσότερες δυνατότητες, όπως η διαμοίραση αρχείων και εγγράφων, η διαμοίραση της οθόνης, ταυτόχρονη επεξεργασία δεδομένων από όλους τους χρήστες, ταυτόχρονη χρήση διαφορετικών φορμών επικοινωνίας, οι οποίες παλαιότερα αποτελούσαν αυτόνομες υπηρεσίες, υποστηριζόμενες από Η/Υ, που επιτρέπουν κατά τη διάρκεια της συνεδρίας την επεξεργασία, τροποποίηση, αντιγραφή και διαμοίραση του υλικού. Όπως είναι φανερό αυτή η κατηγορία λογισμικού διαδικτυακής τηλεδιάσκεψης προσπαθεί να συγκεντρώσει και να ενοποιήσει σε ένα και μοναδικό εργαλείο τηλεεκπαίδευσης επιμέρους υπηρεσίες συνεργασίας υποστηριζόμενες από έναν Η/Υ (Τσαλουκίδης, 2019).

Ασύγχρονη (ετερόχρονη) εκπαίδευση

Η Ασύγχρονη Εξ' Αποστάσεως Εκπαίδευση (Asynchronous Distance Education) δεν απαιτεί την ταυτόχρονη συμμετοχή των μαθητών και των εκπαιδευτικών. Οι μαθητές δεν είναι ανάγκη να βρίσκονται συγκεντρωμένοι μαζί στον ίδιο χώρο ή την ίδια χρονική στιγμή. Αντίθετα, μπορούν να επιλέγουν μόνοι τους το προσωπικό τους εκπαιδευτικό χρονικό πλαίσιο και να συλλέγουν το εκπαιδευτικό υλικό σύμφωνα με αυτό (Chute, et al, 2000). Η ασύγχρονη εκπαίδευση είναι περισσότερο ευέλικτη από την σύγχρονη. Στο είδος αυτό της εκπαίδευσης ανήκει η *Αυτοδιδασκαλία, η Ημιαυτόνομη Εκπαίδευση και η Συνεργαζόμενη Εκπαίδευση*.

Στην *Αυτοδιδασκαλία* ο εκπαιδευόμενος εκπαιδεύεται μόνος του χρησιμοποιώντας όποιο μέσο κρίνει αυτός κατάλληλο (βιβλία, Internet κλπ.).

Στην *Ημιαυτόνομη Εκπαίδευση* ισχύει ότι και στην Αυτοδιδασκαλία μόνο που υπάρχει και συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα επικοινωνίας με τον υπεύθυνο εκπαιδευτή είτε με φυσική παρουσία στην τάξη, είτε μέσω δικτύου (internet, e-mail κλπ.) είτε μέσω audio ή και video conference και προφανώς τις ώρες εκείνες θεωρείται ότι έχουν σύγχρονη εκπαίδευση.

Στην *Συνεργαζόμενη (Collaborative) Εκπαίδευση* εκπαιδευτής και εκπαιδευόμενοι επικοινωνούν ασύγχρονα μεταξύ τους, οι εκπαιδευόμενοι μελετούν στον δικό τους χρόνο, ακολουθούν όμως ένα χρονοδιάγραμμα παράδοσης των εργασιών.

Μεικτή εκπαίδευση

Με τον όρο Μεικτή Εκπαίδευση (Blended Learning) χαρακτηρίζεται ο συνδυασμός Σύγχρονης και Ασύγχρονης μορφής εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης, οι οποίες μπορούν να λειτουργούν συνδυαστικά και να συμπληρώνουν η μια την άλλη, έχοντας ως αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου περιβάλλοντος συνδυαστικής μάθησης (Αναστασιαδης, 2005). Έτσι ο μαθητής έχει το πλεονέκτημα να καθορίζει ο ίδιος τον χρόνο του και τον ρυθμό μάθησης κατά την ασύγχρονη περίοδο εκπαίδευσης, ενώ ταυτόχρονα μέσα από τις σύγχρονες συνεδρίες σε προκαθορισμένα χρονικά διαστήματα προσεγγίζει τη μάθηση και τη γνώση. Ο εκπαιδευτικός επικοινωνεί με τους μαθητές του και οι μαθητές με τη σειρά τους επικοινωνούν σε πραγματικό χρόνο, τόσο με τον εκπαιδευτικό τους όσο και με τους υπολοίπους συμμαθητές τους ανταλλάσσοντας ιδέες και απόψεις, χωρίς να αισθάνονται απομακρυσμένοι – αποξενωμένοι από την εκπαιδευτική ομάδα και την εκπαιδευτική διαδικασία (Macgroulos, et al, 2008).

Ο φιλόλογος και τα ψηφιακά μέσα στη διδακτική πρακτική

Καθώς η «Τεχνολογία της Γνώσης» εφαρμόζεται σε όλους τους τομείς, δημιουργούνται νέες απαιτήσεις και από επαγγέλματα που παραδοσιακά δε συνδέονταν με την τεχνολογία και τις εφαρμογές της. Ένα από αυτά τα επαγγέλματα είναι και του εκπαιδευτικού ανθρωπιστικών σπουδών, που καλείται να χρησιμοποιήσει τα ψηφιακά μέσα προς όφελος της διδακτικής διαδικασίας. Για το επάγγελμα του φιλόλογου, η εισαγωγή των ΤΠΕ και η χρήση του υπολογιστή και του διαδικτύου μπορούν να ενισχύσουν το ρόλο του και να διευκολύνουν τη διδακτική του πορεία. Μέσω διαδραστικών προγραμμάτων και λογισμικών πακέτων μπορεί με ευκολία να έχει πρόσβαση σε πληθώρα πηγών και γνώσεων (Μυρογιάννη & Μαυροσκούφης 2004). Οι επισκέψεις σε ψηφιακά περιβάλλοντα που σχετίζονται με τα φιλολογικά μαθήματα δίνουν τη δυνατότητα για υιοθέτηση νέων διδακτικών πρακτικών για τη διδασκαλία φιλολογικών μαθημάτων (Τζιφόπουλος, 2009).

Η παιδαγωγική αξιοποίηση των ψηφιακών μέσων και περιβαλλόντων στην παρουσίαση του περιεχομένου στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση παρέχει πολλές και σημαντικές δυνατότητες στον φιλόλογο εκπαιδευτικό. Έτσι, σύμφωνα με τον Peters (2000), τα ψηφιακά μέσα αυξάνουν τη δραστηριότητα των μαθητών και τη διαδραστικότητα. Οι μαθητές ωθούνται σε πιο υψηλά επίπεδα αφαιρετικής σκέψης, αναπτύσσουν κίνητρα μάθησης, ενισχύουν την κατανόηση, ενώ παράλληλα τους δίνεται η δυνατότητα να αποφασίσουν και να επιλέξουν τα βήματα της αυτόνομης μαθησιακής πορείας τους. Άλλωστε, δίνουν τη δυνατότητα παρουσίασης του περιεχομένου της διδασκαλίας με τρόπο πιο ενδιαφέροντα, πιο περιεκτικό, πιο ευέλικτο, πιο διαφοροποιημένο, πιο «πολύχρωμο», κυριολεκτικά και μεταφορικά. Παράλληλα υποστηρίζεται ότι ο συνδυασμός εικόνας, ήχου και λόγου διεγείρει πολλαπλά αλλά και διατηρεί αμείωτη την προσοχή των εκπαιδευομένων ενώ δρα καταλυτικά και μακροπρόθεσμα στη μνήμη τους καθιστώντας πιο σταθερή τη μάθηση (Λιοναράκης, κ.ά. 2018)

Ψηφιακά περιβάλλοντα για τη διδασκαλία των Φιλολογικών μαθημάτων

Παρακάτω παρουσιάζονται 30 ιστοχώροι που θεωρούμε ότι μπορούν να αξιοποιηθούν στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων:

- Η Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα

Το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας έχει σχεδιάσει και υλοποιήσει αυτή τη δικτυακή πύλη για να υποστηρίξει τη μελέτη και τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας. Απευθύνεται σε ερευνητές, εκπαιδευτικούς, φοιτητές, μαθητές και όσους ενδιαφέρονται για την ελληνική γλώσσα, εντός και εκτός Ελλάδας. Προσπαθεί να καλύψει την ελληνική γλώσσα στη διαχρονία της (αρχαία ελληνική, μεσαιωνική ελληνική, νεοελληνική), καθώς και σημαντικά ζητήματα συγχρονίας.

- Πολύτροπη Γλώσσα

Η ιστοσελίδα Πολύτροπη Γλώσσα, που δημιούργησε η Ομάδα Δημιουργικής Έκφρασης, προσφέρει υποστηρικτικό υλικό για τη διδασκαλία της νεοελληνικής γλώσσας στο λύκειο. Διευρύνει και εμπλουτίζει τα εγχειρίδια «Έκφραση-Έκθεση». Στηρίζεται σε σύγχρονες επιστημονικές θεωρίες και παιδαγωγικές μεθόδους και διαλέγεται με τις ψηφίδες του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας. Προωθεί την κριτική ανάγνωση και παραγωγή κειμένων, αξιοποιεί τις τέχνες ως εργαλεία κριτικού στοχασμού και βιωματικής μάθησης για την παραγωγή λόγου και συνδέει τη διδασκαλία της γλώσσας με τη λογοτεχνία. Το υλικό, διαρθρωμένο σε θεματικές ενότητες και όχι κατά τάξεις, έχει δυναμική σύσταση και μορφή. Δίνει τη δυνατότητα στον εκπαιδευτικό να δημιουργήσει το δικό του διδακτικό εγχειρίδιο ανάλογα με τις ανάγκες της τάξης του.

- Ψηφίδες για την ελληνική Γλώσσα και την γλωσσική εκπαίδευση

Οι Ψηφίδες για την Ελληνική Γλώσσα περιλαμβάνουν ποικίλους ψηφιακούς πόρους, σώματα κειμένων, εργαλεία, μελέτες, οπτικο-ακουστικό υλικό, οδηγούς, εκπαιδευτικά σενάρια κ.ά., που λειτουργούν συμπληρωματικά με το ήδη διαθέσιμο υλικό στην Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα.

- Σπουδαστήριο Νέου Ελληνισμού

Η ηλεκτρονική έκδοση του Σπουδαστηρίου Νέου Ελληνισμού περιλαμβάνει ευρύ πολιτισμικό υλικό στην Ψηφιακή Βιβλιοθήκη: Ανθολόγιο κειμένων από την Νέα Ελληνική Λογοτεχνία, Ανθολόγιο Αναγνώσεων (σε μορφή αρχείων mp3), Ανθολόγιο Μαρτυριών και Ανθολόγιο Παιδικής Παράδοσης, ένα Χρονολόγιο (1801-1981), Έργα Αναφοράς και χρήσιμες διαδικτυακές Συνδέσεις.

- Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο

Στις συλλογές του Ελληνικού Λογοτεχνικού και Ιστορικού Αρχείου (ΕΛΙΑ) σώζονται τα πλούσια ίχνη δύο αιώνων. Αρχεία, έντυπα, φωτογραφίες, χάρτες και εφήμερα μας επιτρέπουν να γνωρίζουμε, να κατανοούμε και να ανασυνθέτουμε με πολλούς τρόπους πτυχές της ιστορίας και του πολιτισμού της νεότερης Ελλάδας.

- Μυριόβιβλος

Ψηφιακή βιβλιοθήκη της Εκκλησίας της Ελλάδας με λειτουργικά και πατερικά κείμενα, έργα βυζαντινής και νεοελληνικής γραμματείας.

- Πανδέκτης

Ο ΠΑΝΔΕΚΤΗΣ περιλαμβάνει σημαντικές ψηφιακές συλλογές ελληνικής ιστορίας και πολιτισμού του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών. Πρόκειται για συλλογές από τα Ινστιτούτα Νεοελληνικών Ερευνών, Βυζαντινών Ερευνών, και Ελληνικής και Ρωμαϊκής Αρχαιότητας, που ψηφιοποιήθηκαν και διατίθενται ψηφιακά από το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης. Οι συλλογές περιέχουν πληροφορίες για την ιστορική και πολιτισμική κληρονομιά που μπορούν να φανούν χρήσιμες στην επιστημονική κοινότητα αλλά και σε κάθε ενδιαφερόμενο.

- Κάτοπτρον

Το ΚΑΤΟΠΤΡΟΝ είναι ένα ολοκληρωμένο πληροφορικό σύστημα, το οποίο διαχειρίζεται με ενιαίο τρόπο ιστορικές πληροφορίες, που αφορούν την ελληνική παιδεία, τη φιλοσοφία και τις επιστήμες από το 17ο ως τις αρχές του 19ου αιώνα.

- Ανοικτή Βιβλιοθήκη

Η Ανοικτή Βιβλιοθήκη ιδρύθηκε το 2010 και αποτελεί ένα αποθετήριο με χιλιάδες ελληνικά ψηφιακά βιβλία που είναι ελεύθερα πνευματικών δικαιωμάτων ή που διανέμονται ελεύθερα και νόμιμα στο διαδίκτυο από τους δημιουργούς / τους εκδότες.

- Το αρχείο της ΕΡΤ

Το πλουσιότερο οπτικοακουστικό αρχείο της Ελλάδας που αποτελεί ένα σημαντικό μέρος της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

- Ελληνικός Πολιτισμός

Στον ιστοχώρο διατίθεται υλικό σχετικά με: την αρχαία ελληνική τέχνη (αρχιτεκτονική, πλαστική, αγγειογραφία), τις μεγάλες μάχες, την Οδύσσεια, την Ιλιάδα, τον Ηρόδοτο και την Ελένη. Επίσης, θα βρείτε τη γραμματική και το συντακτικό της αρχαίας και της νέας ελληνικής με πολλές ασκήσεις εμπέδωσης. Ακόμη, τα αρχαία ελληνικά του γυμνασίου και του λυκείου με μεταφράσεις και διαφόρων ειδών ασκήσεις. Για τους υποψήφιους των θεωρητικών σχολών υπάρχει και η θεματογραφία. Επιπλέον υπάρχουν και ιστορικοί χάρτες.

- Η βιβλιοθήκη της Βουλής των Ελλήνων

Η Βιβλιοθήκη της Βουλής, αξιοποιώντας τις νέες τεχνολογίες, έχει ψηφιοποιήσει σημαντικά τμήματα των συλλογών της προκειμένου να τα διαφυλάξει από τη φθορά του χρόνου και της χρήσης, αλλά και να τα καταστήσει προσβάσιμα στο ευρύτερο κοινό μέσω του διαδικτυακού τόπου της.

- Ελληνική Ιστορία από το ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού

Ελληνική Ιστορία στο Διαδίκτυο, που έχει αναπτυχθεί από το Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού. Αποτελεί έναν πρωτοποριακό τρόπο παρουσίασης της Ελληνικής Ιστορίας στο παγκόσμιο κοινό και έχει παραχθεί από διακεκριμένους ιστορικούς, ερευνητές, αρχαιολόγους και επιστήμονες της πληροφορικής του τόπου μας. Αναφέρεται σε όλες τις εκφάνσεις της δραστηριότητας των Ελλήνων: πολιτικοστρατιωτική ιστορία, τέχνες, γράμματα, πολιτισμός, ιδιωτικός βίος, κοινωνία, οικονομία κτλ., από την Προϊστορία έως τις μέρες μας. Συνοδεύεται δε από εκτενή βιβλιογραφία, χρονολόγια και πλουσιότατο φωτογραφικό υλικό.

- MEMORO – Τράπεζα αναμνήσεων

Το MEMORO είναι μια διαρκώς αναπτυσσόμενη συλλογή, στην οποία ο καθένας μπορεί να συμβάλλει, συλλέγοντας και καταγράφοντας τις εμπειρίες και τις αναμνήσεις ανθρώπων γεννημένων πριν το 1950. Στόχος του είναι η διατήρηση και προώθηση της ιστορίας και του πολιτισμού μέσω της ανάδειξης της ατομικής και συλλογικής μνήμης.

- TRAVELOGUES – Με το βλέμμα των Περιηγητών

Η ιστοσελίδα αυτή του Ιδρύματος Αικατερίνη Λασκαρίδη προβάλλει, για πρώτη φορά, εμπειριστατωμένα και τεκμηριωμένα το σύνολο σχεδόν του εικονογραφικού υλικού που προέρχεται από περιηγητικές εκδόσεις.

- ΟΔΥΣΣΕΑΣ – Κόμβος του Υπουργείου Πολιτισμού

Δρόμοι πάνω στους οποίους περπάτησε ο δυτικός πολιτισμός για να φτάσει στη σημερινή του μορφή.

- Ακολούθησε τον ΟΔΥΣΣΕΑ

Ο ταξιδευτής Οδυσσέας θα σας οδηγήσει σε ένα συναρπαστικό ταξίδι στον ελληνικό πολιτισμό από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα. Καλεί για συνταξιδιώτες του μαθητές, εκπαιδευτικούς και όσους ενδιαφέρονται να μάθουν για την πολιτιστική μας κληρονομιά με πρωτότυπο και ψυχαγωγικό τρόπο.

- Η Αρχαία Ελλάδα του Βρετανικού Μουσείου

Πληροφορίες και διαδραστικά παιχνίδια για τη ζωή στην αρχαία Ελλάδα.

- Ο Ιστορικός Άτλαντας της Μεσογείου

Αυτή η ιστοσελίδα έχει ως στόχο να χαρτογραφήσει τη μακρά ιστορία της Μεσογείου. Κάθε χάρτης έχει έναν πλούτο της γνώσης, όταν πατήσετε οποιοδήποτε χαρακτηριστικό των χαρτών μπορείτε να περιηγηθείτε σε περιγραφές σημαντικών πόλεων ή γεγονότων.

- Interactive World History Atlas since 3000 BC

Διαδραστικός Άτλας της Παγκόσμιας Ιστορίας από το 3000 π.Χ.

- CHRONAS

Το «Chronas» είναι ένας συνδυασμός των ελληνικών ονομάτων Χρόνος και Άτλας και η ονομασία είναι ενδεικτική των πεδίων στα οποία εστιάζει: την ιστορία και τη γεωγραφία.

- Καστρολόγος – Κάστρα της Ελλάδος

Κάστρα, Πύργοι και Φρούρια της Ελλάδας

- Histogramphy

Ένα διαδραστικό χρονοδιάγραμμα που εκτείνεται στην ιστορία της ανθρωπότητας από το Big Bang έως το 2015.

- Εξερευνώντας τον κόσμο του Βυζαντίου

Σύστημα Ψηφιακών Διαδραστικών Υπηρεσιών Εκπαίδευσης και Προβολής για τον Βυζαντινό Πολιτισμό.

- Ανέμη

Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Νεοελληνικών Σπουδών.

- Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος

Ψηφιακή βιβλιοθήκη Εφημερίδων και Περιοδικού Τύπου

- Ηλεκτρονικός Κόμβος για την υποστήριξη των διδασκόντων την ελληνική γλώσσα

Το έργο «Ηλεκτρονικός Κόμβος για την υποστήριξη των διδασκόντων την ελληνική γλώσσα», που έχει αναλάβει και υλοποιεί το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, αποσκοπεί στην επίλυση του χρόνιου προβλήματος της κατάρτισης, υποστήριξης και επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών. Αποτελεί μια φιλόδοξη και πρωτοποριακή προσπάθεια που με την αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών δημιουργεί μια κατάλληλα διαμορφωμένη ηλεκτρονική πύλη, προκειμένου να προσφέρει στους φιλόλογους πλήρη και συνεχή υποστήριξη αλλά και δυνατότητες διαρκούς αυτομόρφωσής τους σε θέματα διδακτικής θεωρίας και πράξης. Οι υπηρεσίες του έργου μπορούν να αξιοποιηθούν και από τους διδάσκοντες στις άλλες βαθμίδες της εκπαίδευσης, από τους καθηγητές άλλων ειδικοτήτων αλλά και τους μαθητές.

- SearchCulture

Ο Ελληνικός Συσσωρευτής Ψηφιακού Περιεχομένου Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

- Φωτόδεντρο

Το Φωτόδεντρο είναι ο Εθνικός Συσσωρευτής Εκπαιδευτικού Περιεχομένου για την Πρωτοβάθμια και τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Αποτελεί την κεντρική e-υπηρεσία του Υπουργείου Παιδείας για την ενοποιημένη αναζήτηση και διάθεση ψηφιακού εκπαιδευτικού περιεχομένου στα σχολεία. Είναι ανοιχτό σε όλους, μαθητές, δασκάλους, γονείς αλλά και κάθε ενδιαφερόμενο.

- Ο Πολιτιστικός Θησαυρός της Ελληνικής Γλώσσας

Ο Πολιτιστικός Θησαυρός της Ελληνικής Γλώσσας είναι μια ψηφιοποιημένη πρωτογενής πολιτιστική συλλογή κειμένων της νεοελληνικής γραμματείας, που περιλαμβάνει κυρίως αντιπροσωπευτικά κείμενα συγγραφέων από όλα τα λογοτεχνικά είδη.

Συμπεράσματα

Η τεχνολογική εξέλιξη δίνει τη δυνατότητα στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση να αξιοποιήσει σύγχρονα εργαλεία σχεδιασμού, ανάπτυξης και υλοποίησης μαθημάτων με στόχο την επέκταση των παρεχόμενων υπηρεσιών και τη βελτίωση της μαθησιακής διεργασίας για αποτελεσματική και ποιοτική μάθηση. Με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση και την χρήση ψηφιακών εργαλείων και περιβαλλόντων, οι ενεργητικές μέθοδοι γίνονται το επίκεντρο του ενδιαφέροντος σε περιόδους κρίσεως.

Οι φιλόλογοι εκπαιδευτικοί καλούνται να έχουν ενεργό ρόλο στη παροχή νέων παιδαγωγικών στρατηγικών και στις πρακτικές μάθησης με επίκεντρο το μαθητή. Επιπλέον, διαμοιράζονται τις ιδέες τους σχετικά με την ενσωμάτωση της τεχνολογίας μέσω εποικοδομητικών προσεγγίσεων στη διδασκαλία και στη μάθηση, ενώ παράλληλα προσφέρουν πρόσβαση σε πολυμεσικό περιεχόμενο και στην υλοποίηση εκπαιδευτικών στόχων με σκοπό την ενσωμάτωση και τη συσχέτιση με την καθημερινή εκπαιδευτική διαδικασία.

Βιβλιογραφία

- Αναστασιάδης, Π. (2005). Νέες Τεχνολογίες και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση στην υπηρεσία της Δια Βίου Μάθησης: Προς μια νέα «Κοινωνική Συμφωνία» για την άρση των συνεπειών του Ψηφιακού Διϊσμού. *Στα Πρακτικά του 3ου Διεθνούς Συνεδρίου Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης Παιδαγωγικές και Τεχνολογικές Εφαρμογές, Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα, 11 – 13 Νοεμβρίου 2015.*
- Berge, Z. L., & Collins, M. (1995). Computer-mediated scholarly discussion groups. *Computers & Education, 24*(3), 183-189.
- Chute, A., Sagers, P. and Gardner, R. (2000). *Networked Learning Environments*, CEDL.
- CRLT (2020). *Getting Started with Teaching Remotely in an Emergency, by CRLT and the Center for Academic Innovation 12 March 2020*. Ανακτήθηκε από <http://crlt.umich.edu/getting-started-teaching-remotely-emergency> στις 13-4-2020.
- Davidson College (2020). *Emergency Remote Teaching Resources, Hold Your Classes During Emergency Closures, Davidson College Library*. Ανακτήθηκε από <https://davidson.libguides.com/remote-teaching> στις 13-4-2020.
- Hodges, C., Moore, S., Lockee, B., Trust, T. and Bond, A., (2020). The Difference Between Emergency Remote Teaching and Online Learning, *EDUCAUSE Review, 27 March 2020*. Ανακτήθηκε <https://bit.ly/2y8dEfe> στις 13-4-2020.

- Keegan, D., (2000). *Οι βασικές αρχές της ανοικτής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης*, μτφρ. Α. Μελίστα, Αθήνα.
- Λιοναράκης, Α. (2006). *Ανοικτή κι Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση: Ζητήματα Θεωρίας και Πράξης*. Αθήνα: Προπομπός.
- Λιοναράκης, Α., Παπαδημητρίου, Σ., Χαροφύλακα, Α.-Μ., Αγγέλη, Α., Τζήλου, Γ., (2018). Η συμβολή των ψηφιακών εργαλείων στην υποστήριξη της μαθησιακής πορείας των φοιτητών/φοιτητριών της εξΑΕ: Μέρος Α: Χρήση ψηφιακών εργαλείων για τη δημιουργία ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού. *Open Education - The Journal for Open and Distance Education and Educational Technology Volume 14, Number 1, 2018 Section two* © Open Education
- Makropoulos, C., Katsiri, A., Assimacopoulos, D., & Mimikou, M. (2008). E-learning: roles in distance and traditional postgraduate engineering courses. *Journal of Education, Informatics and Cybernetics*, 1(2), pp. 45-50.
- Moore, M.G. (1980). *Independent study*. In R. Boyd and J. Apps, (eds). *Redefining the Discipline of Adult Education*. San Francisco: Jossey-Bass, pp. 16-31.
- Μυρογιάννη, Ε. & Μαυροσκούφης, Δ. (2004). *Φιλολόγοι στον Υπολογιστή*. Αθήνα: Καλειδοσκόπιο.
- Παπαδημητρίου, Σ. (2014). *Ο ρόλος του καθηγητή - συμβούλου και η ανάπτυξη μηχανισμού υποστήριξης του σε περιβάλλον Συνεργατικής Μάθησης στην εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*. Διδακτορική Διατριβή. Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Πάτρα
- Peters, O. (2000). Digital Learning Environments: New Possibilities and Opportunities. *International Review of Research in Open and Distance Learning*, 1 (1), 3-8. Ανακτήθηκε από <https://bit.ly/34yrmMh> στις 13/4/2020.
- Τζιφόπουλος, Μ. (2009). *Η πανεπιστημιακή κατάρτιση των υποψηφίων φιλολόγων του τμήματος Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής του Α.Π.Θ. στις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών*. Διπλωματική Εργασία. Φιλοσοφική Σχολή Α.Π.Θ, Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής, Τομέας Παιδαγωγικής. Θεσσαλονίκη.
- Τσαλουκίδης, Ν. (2019). *Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού λογισμικού για την εξ' αποστάσεως εκπαίδευση στη βασική υποστήριξη της ζωής: Ανάλυση κόστους – Αποτελεσματικότητα της εκπαίδευσης*. Διδακτορική διατριβή. Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Σχολή Οικονομίας, Διοίκησης και Πληροφορικής, Τμήμα Οικονομικών Επιστημών. Τρίπολη.